

УДК 351.746.2

Шаповалов О. О. – кандидат юридичних наук, докторант Національної академії внутрішніх справ, м. Київ

Сфери та місця пошукової діяльності оперативних підрозділів

Розглянуто проблемні питання, пов'язані з визначенням сфер і місць пошукової діяльності оперативних підрозділів, у яких виявляють факти й осіб, що становлять оперативний інтерес. Визначено такі сфери пошукової діяльності за напрямом протидії загальнокримінальним злочинам: серед населення, що мешкає та працює на території обслуговування (у мікрорайонах); у місцях концентрації осіб, що становлять оперативний інтерес (пошук на об'єкті), і збуту викраденого майна; у криміногенних групах (серед осіб, що є членами злочинних угруповань, наркоманів, алкоголіків, незаконних емігрантів-іноземців); серед обвинувачених, яких притягають до відповідальності за вчинення злочинів, аналогічних нерозкритим. Сфери пошукової діяльності за напрямом протидії латентним (службовим і господарським) злочинам встановлено такі: об'єкти однієї галузі економіки різних рівнів (пошук за вертикаллю); об'єкти галузі економіки одного рівня (пошук за горизонталлю); засоби масової інформації, мережа Інтернет; організації різних форм власності, пов'язані із зазначеними об'єктами однієї галузі економіки господарськими (виробничими) зв'язками, й установи фінансово-кредитної системи, що обслуговують зазначені об'єкти; місця реалізації продукції; місця нелегального виготовлення продукції; місця легального виробництва продукції (або її складових), де можливий незаконний випуск продукції; шляхи переміщення продукції (як усередині країни, так і через кордони); органи влади й управління, що здійснюють контроль за діяльністю суб'єктів господарювання певної галузі економіки.

Ключові слова: оперативні підрозділи; пошукова діяльність; сфери пошуку; місця пошуку; особи та факти, що становлять оперативний інтерес.

Постановка проблеми. Відомості про осіб і факти, що становлять оперативний інтерес, зазвичай є надбанням обмеженого кола осіб, які зацікавлені в приховуванні цієї інформації та, відповідно, вдаються до різних способів маскування. Науковці, які досліджували проблеми розкриття злочинів, стверджують, що рівень латентності сучасних злочинів досить високий [1, с. 148]. У міжнародному звіті кримінально-правової стратегії (Поради ООН щодо запобігання і контролю за злочинами, пов'язаними з використанням комп'ютерних систем) зазначено, що факт латентності злочинів не є приводом для неухважного ставлення до них [2, с. 11]. Прихований характер злочинної діяльності, брак офіційних повідомлень про факти вчинення злочинів актуалізують

потребу активного одержання первинної оперативної інформації. Реформування правоохоронної системи, зменшення кількості оперативних працівників зумовили переорієнтацію правоохоронної діяльності – відмову від масових перевірок суб'єктів господарювання, проведення оперативно-профілактичних операцій з відпрацювання окремих сфер економіки (на рівні міст і регіонів), профілактичних відпрацювань криміногенних об'єктів тощо. Інтенсифікація пошукової діяльності має передбачати здійснення її в заздалегідь визначених сферах, «перекривати» криміногенні об'єкти чи місця діяльності осіб, які становлять оперативний інтерес. З огляду на зазначене, актуальним є наукове обґрунтування визначення та змістового наповнення такого елементу пошукової діяльності оперативних підрозділів, як місця та сфери пошуку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідники вивчали окремі складові як встановлення ознак злочину, його обставин, так й оперативного пошуку, зокрема: В. О. Ледащев виявлення злочинів тлумачить як виявлення ознак злочину за результатами пізнавальної діяльності органів дізнання (тобто оперативних працівників) і досудового слідства, здійснюване криміналістичними методами та зафіксоване документально [3, с. 20]; В. В. Лисенко та О. С. Задорожний вважають, що виявлення та розкриття злочинів повинно мати відповідне криміналістичне забезпечення (техніко-криміналістичними засобами, тактичними прийомами, методичними рекомендаціями), тобто виявлення злочинів належить до сфери інтересів криміналістики [4, с. 212]; Д. І. Сулейманов зазначає, що пошук криміналістично значущих джерел передбачає комплекс слідчих дій та оперативно-розшукових заходів [5, с. 25]; І. Ф. Герасимов виявлення злочинів трактує як певну поінформованість правоохоронних органів про вчинення протиправного діяння [6, с. 25], не розмежовуючи слідчих та оперативних працівників. Тобто особливості пошукової діяльності науковці аналізували в контексті виявлення ознак різних, переважно латентних, злочинів, однак питання сфер і місць пошуку в їхніх працях не висвітлено.

Мета цієї статті – визначити та науково обґрунтувати класифікацію сфер і місць пошуку як елементу пошукової діяльності оперативних підрозділів, процесу виявлення осіб і фактів, що становлять оперативний інтерес.

Виклад основного матеріалу. Науковці зазначають, що пошук фактичних даних можна здійснювати в таких формах: організація пошуку первинної інформації про ознаки ще не відомої

протиправної діяльності; організація пошуку додаткової інформації про ознаки вже відомих злочинів; збирання інформації, необхідної для виконання завдань ОРД, яке забезпечує аналітичний пошук («аналітичну розвідку») [7, с. 467]. Перша форма – це оперативний пошук у «чистому» вигляді, що застосовують оперативні підрозділи, завданням яких є виявлення латентних злочинів. На практиці це злочини у сфері економіки та службової діяльності (у яких немає потерпілого – заявника), злочини, що пов'язані з обігом заборонених предметів (зброя, наркотичні речовини тощо), загальнокримінальні злочини (учинені групами, зокрема й організованими, які залякують потерпілих, тому вони не подають заяви про вчинені правопорушення), шахрайства тощо. Друга форма – це ситуація, коли факт учинення злочину вже відомий, але це не означає, що таким злочином не може бути злочин у сфері економіки (наприклад, унаслідок фіктивного банкрутства підприємства-забудовника інвестори втратили кошти та звернулися із заявою до правоохоронних органів). Стосовно третьої форми пошуку В. П. Сальников [8, с. 468] вважає, що, на відміну від оперативного пошуку, процес добування кримінальної інформації аналітичними методами (аналітичний пошук) «відчужений» від первинних джерел, тому його можна розглядати як вторинний щодо інших форм пошукової роботи. Водночас за певним показником систематизовані відомості, оформлені у відповідній формі (звіти, довідки, публікації тощо), можуть бути підставами для початку ОРД, тобто вихідними даними, що випереджають оперативний пошук, орієнтуючи його на конкретних осіб і події, пов'язані зі сферою та інфраструктурою соціально аномального середовища. На практиці оперативний пошук поєднують з аналітичним: первинні дані, зібрані під час оперативного пошуку, систематизують, доповнюють наявними оперативними матеріалами, порівнюють, узагальнюють, їх можуть потім реалізувати, наприклад, під час підготовки і проведення оперативно-розшукових та інших заходів з метою виявлення та вивчення осіб, їх об'єднань, реально або потенційно небезпечних для суспільства, а також подальшого припинення їх кримінальної активності. Пошукову роботу здійснюють у певному середовищі, яке цілком не можна визначити як криміногенне. Зазначене засвідчує дві взаємопов'язані тенденції: 1) на відпрацювання всіх місць, у яких можна виявити ознаки злочину, не вистачить ресурсу (суб'єктів пошуку та їх часу); 2) якщо не відпрацьовувати зазначені місця, то злочин не буде виявлено. Тому постає необхідність встановлення певних критеріїв, на підставі яких оперативний

працівник матиме змогу чітко визначати місця, у яких криміногенні процеси повсякчас повторюються.

У науковій літературі наявні різні підходи до класифікації сфер і місць пошуку. Наприклад, Є. А. Айдемський, який досліджував особливості протидії гральному бізнесу, позиціонує місця пошуку як об'єкти збирання інформації (ми не поділяємо такий підхід, оскільки об'єкт пошуку відповідає на питання «що шукати?», а сфера пошуку – «де шукати?») і класифікує їх залежно від характеру й основного напрямку діяльності на дві групи: до першої належать об'єкти, що безпосередньо стосуються грального бізнесу (підпільні зали гральних автоматів, пункти тоталізаторів, каси букмекерських контор, інші гральні будинки і клуби; інтернет-провайдери й системи розрахунків електронними грошима, які використовують у схемах організації азартних ігор); до другої групи належать об'єкти, що безпосередньо не стосуються грального бізнесу, однак опосередковано впливають на місцезнаходження його об'єктів (правоохоронні органи, фінансово-кредитні установи, житлово-експлуатаційні організації тощо) [9, с. 83].

На нашу думку, за першим критерієм виокремлення сфер пошукової роботи злочини, пошук ознак яких слід здійснювати, відносять до певного виду на підставі класифікації розділів і статей КК України. Кримінально-правові ознаки є вихідними для оперативного пошуку, оскільки без кваліфікації дій особи за конкретною статтею КК України немає і події злочину, а отже, немає підстав здійснювати ОРД. Розділи надають можливість виокремити сфери пошуку, оскільки в них скомпоновано статті, об'єктом злочинного посягання яких є певні суспільні відносини окремої сфери життєдіяльності (наприклад, злочини у сфері господарської діяльності; злочини проти власності; злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів; злочини у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем і комп'ютерних мереж, мереж електрозв'язку; злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, тощо). Водночас кожен розділ містить статті, що визначають як злочин (об'єктивну сторону) певні дії, які можна вчинити тільки в конкретній сфері життєдіяльності. Аналіз складів злочинів, що належать до розділу КК України «Злочини у сфері господарської діяльності», дає змогу систематизувати їх за більш предметними сферами (які виокремлюють на підставі «власного» правового

регулювання, суб'єктів контролю тощо), у яких може відбуватися злочинне зазіхання, а саме злочини у сферах: інтелектуальної власності; функціонування споживчого ринку; ринку цінних паперів; у бюджетній сфері; обігу платіжних карток; легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом; обігу металобрухту; дії законодавства про неплатоспроможність; приватизації; обігу підакцизних товарів тощо. Підставою для цього виокремлення є те, що певну сферу господарювання регламентують значна кількість законів і підзаконних нормативних актів, а порушення вимог зазначених нормативних актів кваліфікує КК України як злочин.

Специфіка пошукової роботи за умови виокремлення сфер за таким критерієм полягає в тому, що нормативні акти (які регламентують певну сферу життєдіяльності) використовують лише в цій вузькій сфері та майже не стосуються інших, наприклад: якщо одні акти регулюють обіг підакцизних товарів і порушення їх вимог є злочином, то нормативні акти, що регулюють іншу галузь, не мають жодного впливу на кваліфікацію дій осіб. Контролюючі державні органи створені спеціально для регулювання відносин у певній сфері, унаслідок цього особи, що мають інформацію про злочин (і ті, що готують або вчинюють злочин), майже всі працюють у цих органах, тобто керуються у своїй діяльності окремими нормативними актами (що регулюють суспільні відносини в конкретній сфері). Зазначені особливості є значущими в контексті ефективності пошуку, оскільки суб'єктивними чинниками, які сприяють утіленню об'єктивно наявної можливості виявлення оперативної інформації в дійсність, є: знання суб'єктом пізнання (пошукової роботи) загальних закономірностей виникнення інформації про злочин; знання щодо ситуаційних особливостей механізму виникнення інформації про злочини; знання прийомів і засобів відбору орієнтувальних інформаційних сигналів, уміння застосувати ці прийоми та засоби; наявність можливості систематичної діяльності з виявлення ознак злочинів (можливості застосувати ці прийоми й засоби) – тобто виокремлення сфер зумовлює необхідність спеціалізації суб'єктів пошукової роботи.

Сфера пошукової діяльності залежить також від способів учинення злочинів. Наприклад, оперативно значуща поведінка під час організації незаконного обігу певних предметів (підакцизних товарів, фальсифікованих лікарських засобів, контрафактної продукції тощо) обумовлює виокремлення місць пошуку залежно від етапів незаконного обігу: місця виробництва (легального, нелегального в підпільних умовах); шляхи

транспортування; місця зберігання; місця реалізації (є основною сферою, оскільки на цьому етапі особи досягають злочинної мети – отримують прибуток від незаконної діяльності).

Виокремлюючи місця пошуку іншої категорії злочинів, слід ураховувати специфіку зазначених злочинних посягань, оскільки не завжди може йтися про оперативний пошук на певному фізичному об'єкті – у певному місці. Так, нерезультативним буде «відпрацювання» житлового масиву з метою встановлення осіб, що здійснюють нецільове витрачання бюджетних коштів. Для сфери оперативного пошуку ознак бюджетних злочинів важливим є порядок формування та функціонування бюджетів різних рівнів бюджетної системи України: пошук на об'єктах однієї бюджетної сфери на різних рівнях бюджетної системи (пошук за вертикаллю), пошук на бюджетних об'єктах одного рівня бюджетної системи (пошук за горизонталлю), пошук в організаціях будь-яких форм власності, пов'язаних з установами бюджетної сфери господарськими (виробничими) зв'язками. Тому слід зважати саме на сфери пошукової роботи, а не місця пошуку. Зазначене твердження стосується й пошукової роботи, коли ознаки злочинів не можна виявити в одному місці, оскільки злочинна діяльність має вигляд «ланцюга», тому, не відпрацювавши одну ланку, неможливо визначити ознаки злочинної діяльності на іншому етапі вчинення злочину. До таких злочинів належить, зокрема, шахрайство з фінансовими ресурсами, фіктивне підприємництво.

Щодо визначення місць пошуку найпоширенішими є два підходи. Перший – загальний, під час застосування якого необхідно насамперед визначити коло об'єктів, що становлять інтерес з огляду на можливості вчинення злочинів; другий – спеціальний, який передбачає пошук у таких місцях, де можна отримати інформацію про злочини не одного виду. Становлять оперативний інтерес сфери пошуку, у яких «перетинається» кілька різних функцій. Наприклад, нотаріальні контори є сферою пошуку в контексті можливої участі нотаріуса в учиненні злочину. З іншого боку, від нотаріуса можна отримати інформацію про ознаки злочинів, під час яких використовували певні функції нотаріуса, проте він безпосередньо не брав участі в учиненні злочину (встановити місце вчинення нотаріальної дії нескладно, оскільки в посвідчувальному написі та реєстрі для реєстрації нотаріальних дій записують місце вчинення нотаріальної дії).

Також специфічною сферою пошуку є електронне середовище та місця доступу до нього, оскільки

електронне середовище, у якому здійснюють пошук фактичних даних, утворюється сукупністю носіїв інформації, програмно-технічних засобів автоматизованого опрацювання інформації та телекомунікаційними мережами (матеріальними носіями інформації, електричними полями та сигналами, засобами їх опрацювання, каналами зв'язку тощо) [10]. Крім цього, місце безпосереднього вчинення протиправного діяння з використанням комп'ютерних технологій (передусім мережевих), тобто місце, де виконували дії об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення, і місце настання шкідливих наслідків (місце, де наставав результат протиправного діяння) не збігаються [11, с. 143]. Тому, щоб встановити сферу пошуку, необхідно проаналізувати шляхи визначення місць, де може бути вчинено злочин. Дослідник Ю. В. Гаврилін виокремлює декілька місць учинення злочинів, а саме: місце безпосереднього опрацювання та постійного зберігання інформації, що стала предметом злочинного посягання; місце безпосереднього використання комп'ютерних технологій, що знаходиться в іншому віддаленому місці; місце зберігання інформації на машинних носіях, яка була одержана внаслідок учинення комп'ютерних кримінальних правопорушень, що знаходяться в інших місцях; місце безпосереднього використання результатів комп'ютерних злочинів [12, с. 29]. Також електронне середовище позиціонується як місце пошуку з позицій отримання доступу до інформації, яка становить оперативний інтерес, а саме: комп'ютерні бази даних, у яких містяться банки даних державних органів (зокрема, з Держреєстру можна отримати таку інформацію: відомості щодо речових прав на нерухоме майно, прав власності на нерухоме майно, іпотек, заборон відчуження об'єктів нерухомого майна; обтяжень рухомого майна про податкові застави); технічні системи безготівкових розрахунків; мережа Інтернет тощо.

Відокремленою сферою пошукової роботи є сфера державного контролю, яку формує коло взаємопов'язаних суб'єктів контролю, окремі з яких є загальними суб'єктами контролю (органи, що реєструють суб'єктів господарської діяльності, беручи їх на облік для здійснення різних відрахувань і виплат відповідно до вимог законодавства, а саме: органи статистики, податкові органи, фонд соціального страхування, фонд зайнятості тощо), а частина – суб'єктами контролю для певних сфер економіки (органи, що видають ліцензії на

здійснення окремих видів господарської діяльності; органи, які контролюють діяльність ліцензіатів).

До місць пошуку, на нашу думку, також належать: засоби масової інформації, організації різних форм власності, що пов'язані із зазначеними об'єктами однієї галузі економіки господарськими (виробничими) зв'язками; установи фінансово-кредитної системи, що обслуговують ці об'єкти.

Пошукова робота за напрямом загальнокримінальних злочинів (злочинів-інцидентів) передбачає отримання та перевірку первинної інформації про осіб і факти, що становлять оперативний інтерес, поза зв'язком із конкретною особою з подальшим виокремленням останніх із загальної маси. Таку форму застосовують для розкриття й запобігання злочинам за принципом «від злочину до злочинця». Водночас заходи з виявлення осіб і фактів, що становлять оперативний інтерес, становлять єдиний пошуковий комплекс, що охоплює всю територію, обслуговувану оперативним підрозділом. Такий комплекс можна умовно розглядати як єдину сигнальну, сторожову систему, що діє незалежно від конкретного злочину чи особи, однак своєчасно дає сигнал про вчинення злочину або появу осіб, які становлять оперативний інтерес. До сфери пошуку належать: місця пошуку серед населення, що мешкає і працює на території обслуговування (пошук серед населення в мікрорайонах); місця концентрації осіб, які становлять оперативний інтерес (пошук на об'єкті), і збуту викраденого майна; у криміногенних групах (серед осіб, що є членами злочинних угруповань, наркоманів, алкоголіків, незаконних емігрантів-іноземців); серед обвинувачених, яких притягають до відповідальності за вчинення злочинів, аналогічних нерозкритим; місця зі складною криміногенною ситуацією, заклади розповсюдження та вживання наркотичних засобів і спиртних напоїв, що використовують для проведення азартних ігор; місця мешкання осіб, щодо яких є інформація про підготовку злочину; місця надання різних видів послуг, які можуть використати зі злочинною метою особи, що готуються до вчинення злочину (пошта, ломбарди, лазні, порти, вокзали, станції тощо).

Висновки. Таким чином, у межах пошукової діяльності можна виокремити такі стадії, кожна з яких зумовлює певні сфери та місця пошуку: визначення місць, де криміногенні процеси мають тенденцію до повторюваності, регулярності виявів у часі та просторі, а також ознак, притаманних об'єктам оперативної зацікавленості; виявлення осіб, предметів і явищ,

що становлять оперативний інтерес, на підставі діяльності в певній сфері (знаходження в певному місці); з'ясування первинної інформації про ознаки протиправного діяння, що вчинюють у певному місці; оцінювання результатів перевірки, висновок про наявність або відсутність ознак злочину, який учиняють у певному місці (чи сфері) на підставі наявності його ознак; прийняття рішення про використання результатів пошуку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Грек Б. М. Кримінально-правова відповідальність за фіктивне банкрутство та доведення до банкрутства : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Б. М. Грек. – Київ, 2005. – 223 с.
2. Стрельцов Є. Л. Економічні злочини: внутрідержавні та міжнародні аспекти : навч. посіб. / Є. Л. Стрельцов. – Одеса : Астропринт, 2000. – 476 с.
3. Ледащев В. О. Своевременное обнаружение преступления: понятие, методы и профилактическое значение / В. О. Ледащев // Правовые организационные вопросы предварительного расследования. – Волгоград : ВСШ, 1977. – С. 19–24.
4. Лисенко В. В. Проблеми виявлення злочинів, пов'язаних з несплатою податків / В. В. Лисенко, О. С. Задорожний // Науковий вісник Національної академії Державної податкової служби України. – 2007. – № 2 (37). – С. 212–219.
5. Сулейманов Д. И. Концептуальные основы использования информации при раскрытии преступлений : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.09 / Д. И. Сулейманов. – Киев, 1997. – 45 с.
6. Герасимов И. Ф. Выявление преступлений – начальный этап борьбы с преступностью / И. Ф. Герасимов // Проблемы оптимизации первоначального этапа расследования преступлений. – Свердловск, 1988. – С. 25–32.
7. Основы оперативно-розыскной деятельности : учебник / под ред. В. В. Рушайло. – 2-е изд., испр. и доп. – СПб. : Лань, 2000. – 720 с.
8. Оперативно-розыскная деятельность : учебник / под ред. К. К. Горяинова, В. С. Овчинского, Г. К. Синилова, А. Ю. Шумилова. – 2-е изд., доп. и перераб. – М. : ИНФРА-М, 2004. – 848 с.
9. Айдемський Є. В. Взаємодія оперативних підрозділів ПМ з іншими правоохоронними та контролюючими органами, установами та організаціями при пошуку та отриманні первинної оперативної інформації про факти та ознаки злочинної діяльності у сфері грального бізнесу / Є. В. Айдемський, В. А. Некрасов // Актуальні проблеми взаємодії оперативних та слідчих підрозділів у протидії організованій злочинності : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Одеса, 18 квіт. 2008 р.). – Одеса : ОДУВС, 2008. – С. 76–85.
10. Шеломенцев В. П. Выявление и раскрытие преступлений, связанным с мошенничеством в сети Интернет / В. П. Шеломенцев // Международное сотрудничество в борьбе с компьютерной преступностью: проблемы и пути их решения : материалы Междунар. науч.-практ. конф. (Донецк, 2007). – Донецк : ДЮИ ЛГУВД, 2007. – С. 318–325.
11. Голубев В. О. Інформаційна безпека: проблеми боротьби з кіберзлочинністю / В. О. Голубев. – Запоріжжя : ЗІДМУ, 2003. – 250 с.

12. Гаврилин Ю. В. Расследование неправомерного доступа к компьютерной информации : учеб. пособие / Ю. В. Гаврилин ; под ред. Н. Г. Шурухнова. – М. : ЮИ МВД РФ, Книж. мир, 2001. – 88 с.

REFERENCES

1. Hrek, B.M. (2005). Kryminalno-pravova vidpovidalnist za fiktyvne bankrutstvo ta dovedennia do bankrutstva [Criminal liability for fictitious bankruptcy and bringing to bankruptcy]. *Candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
2. Streltsov, Ye.L. (2000). *Ekonomichni zlochyny: vnutriderzhavni ta mizhnarodni aspekty [Economic crimes: internal and international aspects]*. Odesa [in Ukrainian].
3. Ledachev, V.O. (1977). Svoevremennoe obnaruzhenie prestupleniia: poniatie, metody i profilakticheskoe znachenie [Timely detection of crime: the concept, methods and preventive value]. *Pravovye organizacionnye voprosy predvaritel'nogo rassledovaniia, Legal organizational matters of preliminary investigation*. Volgograd: VSSh [in Russian].
4. Lysenko, V.V., & Zadorozhnyi, O.S. (2007). Problemy vyiavlennia zlochyniv, poviazanykh z nesplatoiu podatkov [Problems of detecting crimes related to non-payment of taxes]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoi akademii Derzhavnoi podatkovoï sluzhby Ukrainy, Scientific Bulletin of the National Academy of State Tax Service of Ukraine*, 2(37), 212-219 [in Ukrainian].
5. Suleimanov, D.I. (1997). Konceptualnye osnovy ispolzovaniia informacii pri raskrytii prestuplenii [Conceptual framework for using information in the detection of crimes]. *Extended abstract of Doctor's thesis*. Kiev [in Russian].
6. Gerasimov, I.F. (1988). Vyavlenie prestuplenii - nachalniy etap borby s prestupnostiu [Detection of crimes - the initial stage of combating crime]. *Problemy optimizacii pervonachalnogo etapa rassledovaniia prestuplenii, Problems of optimization of the initial stage of the investigation of crimes*. Sverdlovsk [in Russian].
7. Rushailo, V.V. (Ed.). (2000). *Osnovy operativno-rozysknoi deiatelnosti [Basics of operative-search activity]* (2nd ed., rev.). SPb.: Lan [in Russian].
8. Goriainov, K.K., Ovchinskii, V.S., Sinilov, G.K., & Shumilov, A.Yu. (Ed.). (2004). *Operativno-rozysknaia deiatelnost [Operational-search activity]* (2nd ed., rev.). Moscow: INFRA-M [in Russian].
9. Aidemskii, Ye.V., & Hekrasov, V.A. (2008). Vzaiemodiia operatyvnykh pidrozdiliv PM z inshymy pravookhoronnymy ta kontroliuichymy orhanamy, ustanovamy ta orhanizatsiiamy pry poshuku ta otrymanni pervynnoi operatyvnoi informatsii pro fakty ta oznaky zlochynnoi diialnosti u sferi hralnogo biznesu [Interaction of PM Operational Units with Other Law Enforcement and Supervisory Bodies, Institutions and Organizations in Finding and Receiving Primary Operational Information on the Facts and Charges of Criminal Activity in the Gaming Business]. *Aktualni problemy vzaiemodii operatyvnykh ta slidchyykh pidrozdiliv u protydyi orhanizovaniï zlochynnosti, Actual problems of interaction of operational and investigative units in counteraction to organized crime*: Proceedings of the All-Ukrainian Scientific and Practical Conference. (pp. 76-85). Odesa: ODUVS [in Ukrainian].
10. Shelomencev, V.P. (2007). Vyavlenie i raskrytie prestuplenii, sviazannym s moshennichestvom v seti Internet [Identification and disclosure of crimes related to fraud in the Internet]. *Mejdnarodnoe sotrudnichestvo v borbe s kompiuternoï prestupnostju: problemy i puti ih reshenija, International cooperation in combating computer crime: problems and solutions*: Proceedings of the International Scientific and Practical Conference. (pp. 318-325). Doneck: DYul LGUVD [in Russian].

11. Holubiev, V.O. (2003). *Informatsiina bezpeka: problemy borotby z kiberzlochynnistiu [Information security: the problems of combating cybercrime]*. Zaporizhia: ZIDMU [in Ukrainian].

12. Gavrilin, Yu.V. (2001). *Rassledovanie nepravomernogo dostupa k kompiuternoj informacii [Investigation of unauthorized access to computer information]*. N.G. Shuruhnov (Ed.). Moscow: Yul MVD RF, Khij. mir [in Russian].

Стаття надійшла до редколегії 28.03.2018

Shapovalov O. – *Ph.D in Law, Doctoral Student of the National Academy of Internal Affairs, Kyiv, Ukraine*

Areas and Locations of Operative Units' Search Activity

Article presents analysis of topical issues related to identification of areas and locations of operative units search activity with aim to detect persons and facts of operative interest. Areas of search activity defined in the course of common crimes investigation cover: citizens who live and work in the serviced zone (search in the neighborhoods); locations where persons of operative interest usually concentrate (search on object) and get rid of stolen property; criminal groups (members of organized crime groups, gangs, addicts, illegal migrants); accused persons held liable for criminal offences equivalent to unsolved. Areas of search activity in the course of latent crimes (business and economic crimes) investigation cover: objects of one economic branch including different levels (vertical search); objects of one economic branch (same level) (horizontal search); mass media, Internet; organizations of different ownership forms related to the abovementioned objects of one economic branch (same level) and financial-credit system institutions providing services to these objects; points of sale; locations of illegal manufacturing; legal manufacturing locations (products or components) with high risk of counterfeiting operations; ways of product distribution (domestic and international); state bodies and agencies controlling the business entities' activities in certain area of economy.

Keywords: operative units; search activity; search areas; search locations; persons and facts of operative interest.